

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst
Afdeling Inlichtingen

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon (070) 31 880 04
Telex 31337 MVD/GV/NL
Telefax (070) 31 879 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

Datum

Df 8005/01

30 september 1998

Onderwerp

Voormalig Joegoslavië (36/98)

1. Bij deze doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

H.J. Vandeweijer
Commodore

Bijlagen

één (1)

Bezoekadres

Kalvermarkt 28, Den Haag

Doorkiesnummer

(070) 31 87433

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DISG8005101

d.d. 30 sep 1998

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. Mooy, mvr. Verdonk

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

DCBC, t.a.v. Hfd Dplg door middel van hardcopy en diskette

INTERN:

HMID

HACIV t.a.v. BCI

HAI

HBMA

MID-cel

Archief

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

36/98

(Afgesloten 301200 SEPT 1998)

Conclusie/vooruitzicht

De verkiezingen in Bosnië-Herzegovina hebben geen doorbraak van de traditionele etnisch-nationalistische politieke verhoudingen opgeleverd. In de Bosnisch-Servische republiek is een voortzetting van de huidige coalitie onwaarschijnlijk en lijkt op termijn de vorming van een "Servische" coalitie, meer radicaal dan haar voorganger maar minder dan de daaraan voorafgaande, de meest waarschijnlijke optie.

In Kroatië lijkt de politieke instabiliteit, vooral in kringen van de regeringspartij HDZ, toe te nemen.

De Servische autoriteiten hebben, grotendeels in reactie op de recente internationale diplomatieke initiatieven, de strijd in Kosovo beëindigd verklaard. Dat houdt echter niet in dat de vooruitzichten voor een dialoog over de toekomst van de provincie substantieel verbeteren.

Bosnië-Herzegovina

OVSE geeft eindelijk voorlopige definitieve uitslagen

De OVSE heeft op 25 september, twaalf dagen nadat de stembussen waren gesloten, eindelijk "voorlopige definitieve" uitslagen bekend gemaakt van de Bosnische verkiezingen. Voor het *nationale presidium* zijn Izetbegovic (SDA, Moslim), Jelavic (HDZ, Kroaat) en Radisic (SPRS, Serviër) gekozen. In lijn met eerdere overeenkomsten zal Radisic de eerstkomende acht maanden voorzitter van het presidium zijn, vervolgens Jelavic en in de laatste acht zittingsmaanden zal Izetbegovic weer als voorzitter fungeren. Prominente tengkandidaten als Abdic (Moslim) en Zubak (Kroaat) behaalden maximaal enkele tienduizenden stemmen; slechts het zittende Servische lid Krajisnik werd nipt verslagen. In *het nationale Huis van Afgevaardigden* zijn de grootste fracties die van de SDA (650.000 stemmen), de HDZ (bijna 200.000 stemmen), de SLOGA (SPRS/SNS/SNSD, ook ruim 200.000 stemmen) en de SDS (ruim 160.000 stemmen). In *het parlement van de MKF* behoudt de SDA de absolute meerderheid (450.000 stemmen) en is alleen de HDZ een geloofwaardige oppositie (180.000 stemmen). Voor *het presidentschap van de RS* heeft de kandidaat van SRS/SDS, Poplasen, enkele tienduizenden stemmen méér verworven dan de zittende president Plavsic (SLOGA). De belangrijkste verkiezing betrof echter *het parlement van de RS*. Daarin blijft de grootste partij de voormalige regeringspartij SDS met 160.000 stemmen. De SDA behaalde er 125.000 en de SRS bijna 100.000 stemmen. De partij van Plavsic (SNS) scoorde bijna net zo goed; de SPRS behaalde bijna 80.000 stemmen. De SNSD van demissionair premier Dodik kreeg ruim 50.000 stemmen.

Poplasen heeft inmiddels gepleit voor de vorming van een pan-Servische coalitie. Hij deed dat tijdens een persconferentie in samenspraak met de laatste voorzitter van het vorige parlement, Kalinic (SDS). Deze stelde dat zijn partij een "democratische, nationale partij" wil worden en daartoe wil samenwerken met de internationale gemeenschap. Samenwerking met Radisic is niet uitgesloten, maar zou moeten zijn gebaseerd op de Grondwet en politieke opportuniteit. Radisic op zijn beurt heeft zich loyaal verklaard aan de SLOGA-coalitie, al benadrukte hij de nationale missie van zijn socialistische partij. De SDA heeft inmiddels gesteld dat de terugkeer van vluchtelingen hoofddoelstelling van de partij blijft.

De verkiezingen hebben grosso modo een soortgelijk resultaat opgeleverd als de vorige. De krachtverhoudingen in presidium, nationaal parlement en MKF-parlement zijn ruwweg dezelfde als een jaar geleden. De verschuivingen in het parlement van de RS, waaraan groot belang werd gehecht omdat dit een graadmeter

[REDACTED]

voor de "normalisering" in Bosnië-Herzegovina zou kunnen zijn, zijn slechts marginaal. De SLOGA-partijen hebben enigszins gewonnen, de SDS/SRS combinatie heeft iets verloren, maar dit verlies wordt grotendeels gecompenseerd door de winst van kleine, extreem-nationalistische stromingen. Daardoor is SLOGA voor de vorming van een nieuwe regering nog steeds afhankelijk van steun van zowel de SPRS als de SDA. Het is op zijn minst prematuur om aan te nemen dat die steun verzekerd is. De SDA heeft de vorige regering gesteund, maar er geen geheim van gemaakt dat die steun uitsluitend uit pragmatische overwegingen werd verleend. Zoals uit de genoemde uitspraak van de SDA blijkt, zal de partij naar verwachting voor voortzetting van de regeringssteun ingrijpende concessies eisen op gebieden die voor een "Servische" regering onaanvaardbaar zijn, zoals de terugkeer van (Moslim!) vluchtelingen. Daarom is een voortzetting van de "gematigde" coalitie in de huidige vorm niet waarschijnlijk.

Maar ook het meer nationalistische blok heeft onvoldoende stemmen behaald om een meerderheidsregering te vormen, zelfs als de splinterpartijen worden meegerekend. Aangezien de president een kandidaat-premier mag benoemen, ligt de bal bij Poplasen. Vermoedelijk zal hij in eerste instantie een SDS-kandidaat benoemen, mogelijk zelfs Krajisnik of anders Kalinic of de ex-partijvoorzitter Buha. Een dergelijke formatiepoging zal naar verwachting geen succes hebben, omdat de "gematigde" krachten die niet zullen steunen. Dan is het initiatief aan de "gematigde" Servische partijen SNS/SNSD/mogelijk SPRS. Die zouden in dat geval verplicht zijn tot zware concessies aan de Moslims of, als zij daartoe niet bereid zijn, hun poging moeten opgeven. Aangezien de SDA vermoedelijk te zware eisen zal stellen, ontstaat een patstelling. In dat geval wordt het steeds waarschijnlijker dat Radisic met zijn SPRS zal overlopen naar de "Servische" partijen, onder het mom dat hij op die manier de ban breekt. In de praktijk streeft Radisic nu reeds naar de ook door Poplasen c.s. gewenste pan-Servische coalitie, omdat hij afkeer heeft van samenwerking met de Moslims en omdat de leider van zijn moederpartij, de SPS van de Joegoslavische president Milosevic, ook reeds lange tijd streeft naar zo'n coalitie in de RS. Op langere termijn blijft derhalve de vorming van een "Servische" coalitie de meest voor de hand liggende optie: radicaler dan de huidige, maar minder radicaal dan de regering die daarvoor aan het bewind was.

De uitspraak van Kalinic kan overigens een indicatie zijn dat hij opnieuw aanspraak maakt op de functie van parlamentsvoorzitter. Als zijn partij hem daarvoor kandidaat stelt, is er nauwelijks een mogelijkheid om hem die functie te weigeren. Het is in het Bosnisch-Servische parlement, zoals in vele volksvertegenwoordigingen, gebruikelijk dat de grootste partij de voorzitter levert, en de is SDS nog altijd de grootste partij. Tegelijkertijd zou de kandidatuur van Kalinic echter uiterst pijnlijk zijn voor SLOGA, omdat de regering-Dodik Kalinic eerder dit jaar op illegale wijze uit zijn functie heeft gezet en vervolgens tot aan de verkiezingen, en met instemming van de internationale gemeenschap, bij decreet heeft geregeerd. Zelfs, of wellicht juist, als SLOGA weer de kern van de regering zou gaan vormen, moet zo'n regering er rekening mee houden dat het parlement zal worden voorgezeten door Kalinic. SLOGA zal dat, hoewel mogelijk knarsetandend, moeten accepteren, wil zij de geloofwaardigheid ten opzichte van het Servische electoraat niet verliezen. Zeker Radisic en de SPRS zullen echter heimelijk niet al te ontevreden zijn met een parlamentsvoorzitter als Kalinic. Komt deze op termijn in aanmerking voor het premierschap in de RS, dan moeten de "gematigden" zelfs rekening houden met een nog radicalere voorzitter van het parlement (Krajisnik!).

Moslim/Kroatische Federatie (MKF)

Izetbegovic ziet NAVO tot na de eeuwwisseling in Bosnië

Volgens Izetbegovic zal de NAVO tot tenminste 2000 in Bosnië-Herzegovina aanwezig moeten zijn om de vrede tussen de bevolkingsgroepen te bewaren. Als er al sprake zal zijn van een reductie in aantallen, dan zal die volgens Izetbegovic worden gecompenseerd door een versterking in kwaliteit. De Bosnische Moslims hebben de internationale troepenpresentie in Bosnië-Herzegovina (zowel VN als NAVO) altijd gezien als een belangrijke factor bij het behartigen van de eigen belangen. Aanvankelijk lag de nadruk daarbij op de internationale presentie als garantie tegen hernieuwde (met name Servische) agressie tegen Moslim-gebied. Hoewel dit aspect niet volledig is verdwenen, is nu de aanwezigheid van buitenlandse troepen eerder een garantie dat de aandacht van de internationale gemeenschap niet van Bosnië-Herzegovina wordt afgeleid. De Bosnische co-premier Silajdzic, die nog steeds in functie is alhoewel zijn aanwezigheid en die van zijn partij de laatste maanden steeds onopvallender wordt, heeft zich enkele jaren geleden reeds laten ontvallen dat in zijn visie "de NAVO in Bosnië moet blijven tot Bosnië in de NAVO is". Hoewel het realiteitsgehalte van een dergelijke uitspraak zeker op korte termijn niet al te hoog is, is het wel een indicatie hoe belangrijk de Bosnische Moslims de aanwezigheid van internationale troepen achten.

Kroatië

Sarinic maakt melding van machtsstrijd

De Chef Staf van het kabinet van de Kroatische president Tudjman, Sarinic, heeft melding gemaakt van een lastercampagne met als doel hem van het politieke toneel te doen verdwijnen. De primair verantwoordelijke persoon zou de adviseur van Tudjman op binnenlands-politiek gebied, Pasalic, zijn. Deze zou nauw samenwerken met de Kroatische militaire inlichtingendienst SIS. De SIS zou zich volgens Sarinic hebben gelieerd aan een totalitaire factie binnen de regeringspartij HDZ, die erop uit is alle rivalen de mond te snoeren. Als medestander van Pasalic noemde Sarinic plaatsvervangend minister van Defensie Rebic. De beschuldigingen van Sarinic zijn ontkend door Pasalic, die ook tegensprak dat er verdeeldheid bestaat binnen de HDZ. Een woordvoerder van Tudjman heeft verklaard dat het "onaanvaardbaar en onverantwoordelijk" is dat topfunctionarissen een discussie over nationale veiligheid in de media voeren. Om die reden heeft Tudjman een onderzoek gelast naar de beschuldigingen van Sarinic. Opmerkelijk was dat Tudjman expliciet aangaf dat hij sprak in zijn hoedanigheid van partijvoorzitter; het door hem bevolen onderzoek zal dan ook een partij-aangelegenheid zijn. Inmiddels heeft minister van Defensie Hebrang in een interview verklaard dat niet de SIS verantwoordelijk is voor illegale activiteiten, maar "bepaalde individuen", die als hun schuld bewezen is, ontslagen zullen worden.

De HDZ begint in haar voegen te kraken. Vorige week had reeds de Kroatische minister voor Bosnische aangelegenheden Greguric de SIS beschuldigd van samenzwering tegen zijn persoon; de opstelling van Hebrang kan derhalve evenzeer betrekking hebben op de kwestie-Greguric als op de beschuldigingen van Sarinic. Overigens was ook Hebrang enkele weken geleden betrokken bij wat alle kenmerken van een machtsstrijd lijkt te hebben. Zoals gemeld is hij erin geslaagd enkele prominente medestanders van zijn voorganger Susak uit de defensietop te verwijderen, ondanks initieel verzet van onder meer Tudjman zelf. Sarinic geldt met minister van Buitenlandse Zaken Granic en premier Matesa als leider van de meer "gematigde" stroming binnen de HDZ, terwijl Pasalic één van de meest prominente vertegenwoordigers is van een meer nationalistische vleugel in de partij. Tot op heden is Tudjman erin geslaagd alle stromingen en facties in de HDZ onder controle te houden, maar er zijn in toenemende mate aanwijzingen dat hij daarin niet meer slaagt. Zeker gezien de (vroegere) gezondheidsproblemen van Tudjman en zijn gevorderde leeftijd moet er rekening mee worden gehouden dat hij niet al te lang meer aan het roer van de HDZ zal staan. Na zijn heengaan zijn een machtsstrijd en het uiteenvallen van de HDZ zeer waarschijnlijk; het feit dat Tudjman's controle nu reeds afneemt, maakt aanemelijk dat zelfs onder zijn leiderschap de versplintering van de HDZ niet langer uitgesloten is. Dat is koren op de molen van de oppositie, maar deze is (ondanks pogingen de eenheid te bevorderen) onderling sterk verdeeld. Zeker indien regeringsmacht in het vooruitzicht ligt, zal de onderlinge rivaliteit verder toenemen. Dit alles wijst erop dat de Kroatische binnenlandse politiek een chaotische periode tegemoet gaat.

VN roept op tot meer actieve opstelling; Granic bestrijdt dit

De Secretaris-Generaal van de VN, Annan, heeft in een rapport aan de Veiligheidsraad gesteld dat Kroatië "meer doortastende en doorzichtige stappen" moet nemen om de terugkeer van (Servische) vluchtelingen te bewerkstelligen. Granic heeft inmiddels kanttekeningen bij het rapport geplaatst en gesteld dat de feitelijke situatie in de voormalig Servische gebieden beter is dan in het rapport wordt gesteld. Het rapport van Annan geeft vermoedelijk een tamelijk realistisch beeld van de situatie in de voormalig Servische gebieden in Kroatië. Hoewel er formeel geen beletsel is voor de terugkeer van Serviërs naar hun voormalige woonplaatsen, is die in de praktijk toch uiterst moeilijk. Behalve een vijandige opstelling van de huidige Kroatische bewoners van die plaatsen (die in vele gevallen aan den lijve met Servisch geweld in Kroatië of Bosnië-Herzegovina geconfronteerd zijn geweest), is de houding van de Kroatische overheid ook onverschillig en soms zelfs openlijk discriminerend. Als er al Serviërs terugkeren, dan zijn zij vaak het slachtoffer van intimidatiepraktijken. Bovendien zijn de mogelijkheden om werk te vinden gering. Tegen die achtergrond beroept Granic zich op de formele situatie, vermoedelijk om de toenadering van Kroatië tot westerse economische, politieke en veiligheidsstructuren niet verder te belasten. De Serviërs gaan echter uit van de feitelijke situatie en geven er de voorkeur aan om te blijven op de plaatsen waarheen zij gevlucht zijn.

Joegoslavië

Montenegro

Aanwijzingen voor breuk in regeringspartij

Er zijn aanhoudende geruchten over een op handen zijnde scheuring in de Montenegrijnse regeringspartij DPS. Er zouden conflicten zijn tussen de Montenegrijnse president en DPS-leider Djukanovic enerzijds en parlamentsvoorzitter Marovic anderzijds. Hoewel rekening moet worden gehouden met het feit dat regeringskringen in Belgrado, die Djukanovic niet welgezind zijn, dergelijke geruchten doen circuleren om de positie van de Montenegrijnse president te ondergraven, is niet uitgesloten dat de geruchten in dit geval een kern van waarheid bevatten. Djukanovic heeft zijn kritiek op de regering in Belgrado (met name zijn Joegoslavische ambtgenoot Milosevic) de afgelopen maanden minder sterk geuit. Dat kan verband houden met het feit dat Milosevic behoefte had aan steun van Montenegro met het oog op de Kosovo-kwestie. In ieder geval hadden beide politici gelijke belangen in die kwestie, omdat geen van beiden geïnteresseerd was in de toekenning van de status van "derde republiek" in het Joegoslavische staatsverband. Van Marovic is bekend dat hij sterker aandringt op het onafhankelijkheidsstreven van Montenegro dan Djukanovic. Dat zou, zeker als Djukanovic en Milosevic een (tijdelijke) modus vivendi hebben gevonden, voldoende grond zijn voor een splitsing in de DPS. Te verwachten valt dat Marovic in dat geval toenadering zou zoeken tot de Montenegrijnse Liberalen, die openlijk streven naar afscheiding van Joegoslavië. Lachende derde zou de huidige federale premier Bulatovic zijn, die ook nog kan rekenen op de steun van een substantieel deel van het Montenegrijnse electoraat en gebaat zou zijn bij verdeeldheid onder zijn rivalen.

Kosovo

Jovanovic protesteert tegen "onjuiste" VN-resolutie

De Joegoslavische minister van Buitenlandse Zaken Jovanovic heeft geprotesteerd tegen de recente resolutie van de VN-Veilighedsraad ten aanzien van de kwestie-Kosovo. Volgens Jovanovic bestaat voor die resolutie geen wettige basis en wordt er geen aandacht besteed aan "bepaalde feiten en positieve ontwikkelingen". Bovendien houdt de resolutie, volgens Jovanovic ten onrechte, geen veroordeling in van het etnisch-Albanese terrorisme of de Albanese steun aan het "Kosovo Bevrijdingsleger" (UCK). Jovanovic sprak de vrees uit dat de resolutie een stap is in de richting van interventie in de interne aangelegenheden van een soevereine staat (Joegoslavië). Ook Milosevic, in een gesprek met VN-functionaris Ogata, heeft zich in soortgelijke bewoordingen uitgelaten en gesteld dat de veroordeling van Joegoslavië deel uitmaakt van een internationale lastercampagne tegen zijn land.

Hoewel krokodillentranen en de beschuldiging van een internationale campagne tegen Servië geliefde propaganda-thema's van de Joegoslavische autoriteiten zijn, en hoewel de wortel van het probleem-Kosovo is gelegen in de jarenlange stelselmatige onderdrukking van de Kosovo-Albanen door de Servische machthebbers, zijn de uitspraken van Milosevic en Jovanovic niet volledig ongegrond. De Servische propaganda wijst er ten dele terecht op dat het de Kosovo-Albanen zijn geweest die de aanzet hebben gegeven voor het huidige geweld door voortdurende aanslagen op Servische doelen in Kosovo, dat de Servische regering zich bereid toonde op een dialoog met de Kosovaren, maar dat dezen de dialoog nog steeds doorkruisen, en dat de Servische autoriteiten pogingen doen om de vluchtelingen naar Kosovo te laten terugkeren, hetgeen de beschuldigingen van "etnische zuiveringen" tegensprekt. Daardoor speelt de internationale gemeenschap ongewild de Servische machthebbers in de kaart. Dezen kunnen met reden aan de eigen bevolking illustreren dat de internationale gemeenschap eens te meer partijdig is tegen de Serviërs. De kwestie-Kosovo is tegen die achtergrond koren op de molen van Milosevic c.s., die hun populariteit de afgelopen maanden in eigen huis aanzienlijk hebben zien stijgen. De afgelopen tijd hebben herhaaldelijk bijeenkomsten plaatsgevonden waarbij de belangrijkste politieke partijen, zowel die van de regering als oppositie-groeperingen, steun betuigden aan de "noodzaak om Kosovo en Servië te verdedigen", zelfs indien noodzakelijk tegen de NAVO.

Marjanovic kondigt einde strijd in Kosovo aan

De Servische premier Marjanovic heeft op 28 september in het Servische parlement gesteld dat de etnisch-Albanese "terroristen" in Kosovo definitief verslagen zijn. Daarom worden de "antiterroristische operaties" met onmiddellijke ingang stopgezet. Zij zullen uitsluitend worden hervat als de acties van de betrokken "terroristen" daartoe aanleiding geven. Personen die wapens bezitten kunnen deze binnen tien dagen inleveren en krijgen dan amnestie, tenzij bewezen wordt dat de betrokkenen zich schuldig hebben gemaakt aan oorlogsmisdaden. Tevens stelde Marjanovic aan het parlement voor een "uitvoerende raad" te vestigen die het bestuur over Kosovo ter hand moet nemen. De aankondiging van Marjanovic volgt op het "ultimatum" van de VN-Veilighedsraad en lijkt te voldoen (in ieder geval op papier) aan de eisen die daarin gesteld

[REDACTED]

worden. Zo kondigt Marjanovic feitelijk een staakt-het-vuren aan, al gebiedt de rechtvaardigheid om te stellen dat deze komt op het moment dat het UCK de wonden van de nederlaag likt. Bovendien stelt het voorbehoud dat Marjanovic maakt de Servische regering in staat de militaire operaties te hervatten als het UCK het verzet tegen de Servische aanwezigheid weer intensiveert. Hoewel het initiatief van Marjanovic in de praktijk slechts een uiterst klein stapje voorwaarts betekent, kan het de besluitvorming in VN- en NAVO-kader verder compliceren. Mogelijk kan het ook het gesternte voor onderhandelingen over de politieke toekomst van Kosovo iets verbeteren, al is er nog steeds geen reden om aan te nemen dat de voorwaarden die beide partijen in het verleden hebben gesteld, inmiddels zover verwaterd zijn dat een dialoog kans van slagen heeft.

UCK verwijt Albanezen verdeeldheid

Een communiqué van het UCK van 27 september benadrukt dat de strijd tegen de Servische "bezetting" wordt voortgezet. Tegelijkertijd wordt echter forse kritiek geuit op de politieke partijen van de Kosovo-Albanezen, die volgens het UCK met hun optreden "deze Heilige Oorlog" verhinderen. Zij zouden op onaanvaardbare wijze de invloed en de autoriteit van het UCK ondergraven doordat zij ten opzichte van de internationale gemeenschap de woordvoerders van de Kosovo-Albanezen pretenderen te zijn. In de praktijk zouden deze partijen zich schuldig maken aan "lafheid en onvermogen, om niet te zeggen verraad". Een van de meest prominente woordvoerders van het UCK, Krasniqi, heeft op 23 september gewaarschuwd voor een campagne om de legitimiteit van het UCK te ondergraven. Hij stelde dat de Kosovo-Albanese politici en de Servische autoriteiten in dit opzicht gelijksoortige belangen hebben. Zelfs de internationale gemeenschap zou in dat opzicht niet geheel vrij te pleiten zijn, omdat zij belang hecht aan een dialoog tussen de Kosovo-Albanezen en de Serviërs (om niet gewapenderhand te hoeven ingrijpen) en daarom het UCK wil marginaliseren. Deze uitspraken lijken ten minste voor een deel juist. Inderdaad zijn zowel de traditionele politieke kringen van de Kosovo-Albanezen (vooral schaduwpresident Rugova) als het meer gematigde deel van de Servische autoriteiten van mening dat het UCK een belangrijk obstakel is voor onderhandelingen. Hoe zij ook over dergelijke onderhandelingen of de mogelijke resultaten denken, feit is dat zij onder internationale druk staan om een dialoog te beginnen. Dat geeft echter het UCK, zeker nu het van een coherente militaire macht (als het dat ooit al geweest is) is gereduceerd tot een los verband van gemarginaliseerde gewapende groepjes, een aanleiding om de guerrilla tegen de Serviërs voort te zetten.

Nieuwe aanslag op Kosovo-politicus

Nadat enkele dagen tevoren de "minister van Defensie" van Kosovo, Krasniqi, in Tirana was vermoord, heeft op 24 september ook een aanslag plaatsgevonden op een adviseur van Rugova, Hamiti. Het Joegoslavische persbureau TanJug heeft inmiddels verklaard dat de aanslag op Hamiti een waarschuwing is aan het adres van alle "gematigde krachten". Zoals gemeld waren er de afgelopen dagen aanwijzingen dat de aanslag op Krasniqi was uitgevoerd door de Albanese geheime dienst en verband hield met de vrees van het Albanese bewind dat het UCK, dat vooral steun heeft in het oppositionele noorden van Albanië, een rol zou gaan spelen in de interne problemen van Albanië. Het is minder waarschijnlijk dat een soortgelijk motief heeft gegolden voor de aanslag op Hamiti. De reden daarvoor dient vermoedelijk te worden gezocht in de tegenstellingen onder de Kosovo-Albanezen. Rugova ligt onder vuur, met name omdat hij een dialoog lijkt te willen aanknopen met de Serviërs over de toekomstige status van Kosovo. Sommigen vrezen dat hij concessies wil doen ten aanzien van het onafhankelijkheidsstreven. Het is echter ook niet uitgesloten dat Servische krachten deze aanslag hebben uitgevoerd omdat zij Rugova juist een obstakel voor onderhandelingen achten. In ieder geval grijpen de Joegoslavische autoriteiten de aanslag aan om eens te meer te onderstrepen dat zij tot een dialoog en een "gematigde" oplossing voor de kwestie-Kosovo bereid zijn. Dat is zeker niet geheel onjuist, maar het is de vraag of het woord "gematigd" in Servische oren dezelfde betekenis heeft als in Albanese. Bovendien sluit de genoemde uitspraak allerminst uit dat Servië zelf bij de aanslag op Hamiti betrokken is.

"Kosovo" beïnvloedt Joegoslavische economie

De directeur van de Joegoslavische Nationale Bank, Vlatkovic, heeft op 23 september verklaard dat de Bank nieuw geld heeft gedrukt in verband met de crisis in Kosovo. Volgens Vlatkovic betrof het de eerste maal dat een dergelijke stap noodzakelijk was. Premier Bulatovic heeft op dezelfde dag verklaard dat de "strijd tegen het terrorisme" een substantiële investering vereist. Hoewel de kosten van de strijd in Kosovo niet exact aan te geven zijn, lijdt het geen twijfel dat deze hoog zijn. Dat is met name problematisch omdat de Joegoslavische economie door jarenlang wanbeheer en internationale sancties reeds zwaar getroffen is. Kennelijk willen Vlatkovic en Bulatovic het Joegoslavische publiek erop voorbereiden dat in de toekomst nieuwe

[REDACTED]

aantastingen van de levensstandaard noodzakelijk zijn om de strijd tegen "Kosovo-terroristen" voort te zetten. Uit niets blijkt dat de Joegoslavische autoriteiten voornemens zijn uit economische overwegingen die strijd op te geven. Het Joegoslavische electoraat kan daar evenwel op termijn anders over gaan denken, al is er momenteel geen enkele reden om aan te nemen dat de Joegoslavische militaire inspanningen in Kosovo niet de instemming hebben van het leeuwendeel van de Joegoslavische bevolking.

Vojvodina-Hongaren verdeeld over eventuele autonomie

De Hongaarse premier Orban heeft tijdens een bezoek aan Italië verklaard dat zijn land voor de Hongaarse minderheid in de Joegoslavische, voormalig autonome provincie Vojvodina eenzelfde vorm van autonomie wil als waarover momenteel door de internationale gemeenschap gesproken wordt ten aanzien van Kosovo. Daarover is door de Vojvodina-Hongaren zelf verdeeld geoordeeld. De voorzitter van de "Reformistische Democratische Partij van Vojvodina", Isakov, heeft gesteld dat Vojvodina, omdat het in economisch en cultureel opzicht verder gevorderd is dan Kosovo, recht heeft op veel meer dan Kosovo. De voorzitter van de "Liga van Sociaal-Democraten van Vojvodina", Canak, heeft echter gezegd dat eventuele autonomie voor Vojvodina zou leiden tot een onaavaarbare verdeling in "etnische kantons", hetgeen zou neerkomen op een "nieuw Bosnië".

De politici in Vojvodina hinken op twee gedachten. Enerzijds hopen zij dat een eventuele autonomie voor Kosovo precedentswerking kan hebben voor Vojvodina. Anderzijds vrezen zij dat de kwestie-Kosovo de belangen van de Vojvodina-Hongaren zal schaden, omdat de Serviërs vrezen dat eventuele autonomie voor Kosovo kan leiden tot een grootschalige versnippering van Servië langs etnische lijnen. De Hongaren in Vojvodina benadrukken graag dat zij minder radicaal en meer beschaafd zijn dan de Kosovo-Albanezen. Het lijkt overigens geen twijfel dat de Vojvodina-Hongaren (die overigens, in tegenstelling tot de Kosovo-Albanezen, geen meerderheid in eigen gebied vormen) van iedere ontwikkeling in Kosovo gebruik zullen maken om ook hun eigen positie te verbeteren. Het gevaar bestaat dat uitspraken als die van Orban de betrekkingen tussen Joegoslavië en Hongarije zullen belasten en de Joegoslavische autoriteiten zullen voorzien van een "bewijs" van een potentiële Vijfde (of Zesde, als ook de Kosovo-Albanezen in dat daglicht worden gezien) Kolonne in eigen land.